

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Datum 10 oktober 2007

Ons kenmerk S2007025057

Onderwerp Voorval met een fosfor rookhandgranaat: uitvoering aanbevelingen

Inleiding

Op 26 april 2006 deed zich een voorval voor waarbij drie gewonden zijn gevallen als gevolg van het onjuist gebruik van een fosfor rookhandgranaat. Met deze Kamerbrief informeer ik u over de maatregelen waarmee uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Daarnaast informeer ik u over de stand van zaken van het Veiligheidsmanagementsysteem Defensie (VMS Def).

Voorval met fosfor rookhandgranaat

In de week van 24 tot 28 april 2006 werd er in het kader van de voorgezette vakopleiding¹ een oefening gehouden met een eenheid van de Antilliaanse militie op het militaire oefenterrein Wacao, Curaçao. Tijdens deze oefening zijn, als vervanging van de standaard rookhandgranaten, rookhandgranaten *White Phosphor* verstrekt. Aangezien de instructeurs dit type granaat niet kenden, besloten zij één van de granaten uit te proberen. Enkele seconden nadat de granaat was weggeworpen, volgde een explosie waarbij fosfor vrijkwam.

Beide instructeurs en één van de Antilliaanse miliciens stonden onbeschermd in de straal waarbinnen de brandende fosfor werd verspreid. De drie gewonden zijn naar de ziekenboeg van Marinebasis Parera gebracht en daarna verder behandeld in het ziekenhuis van Curaçao. Een instructeur is enkele dagen later voor verdere behandeling in het brandwondencentrum te Beverwijk opgenomen. Op 21 mei 2006 (bijna vier weken na het voorval) is betrokkene teruggekeerd op Curaçao en heeft zijn werkzaamheden onder begeleiding van de medische dienst hervat. De andere twee gewonden konden na behandeling in het ziekenhuis van Curaçao naar huis.

¹ Eén van de opdrachten voor Commandant Zeestrijdkrachten in het Caribische gebied is het opleiden van de Antilliaanse en Arubaanse militie.

Zowel de Onderzoeksraad voor Veiligheid als Commandant Zeestrijdkrachten heeft onderzoek verricht naar dit voorval.

Het onderzoek van de Onderzoeksraad, dat op 1 mei 2007 is overhandigd aan de Staatssecretaris van Defensie, heeft zich gericht op de vraag hoe het mogelijk is dat een fosfor rookhandgranaat in de munitievoorraad van de oefening terecht is gekomen. Daarbij zijn het logistieke proces met betrekking tot munitie en de kennis en vaardigheden van het betrokken personeel betreffende munitieveiligheid binnen het Commando Zeestrijdkrachten beschouwd. De Onderzoeksraad heeft kennisgenomen van het onderzoeksrapport van het Commando Zeestrijdkrachten. De Onderzoeksraad concludeert het volgende.

1. De fosfor rookhandgranaat is ten onrechte als vervanger van de standaard rookhandgranaat aangewezen. Dit was het gevolg van een typefout, waardoor de munitiecode foutief is ingevoerd.
2. Er zijn kennelijk onvoldoende controlemomenten in het huidige munitieproces van het Commando Zeestrijdkrachten waarop de gemaakte fouten kunnen worden ontdekt. Dit leidt vervolgens tot onvoldoende waarborgen van veilig werken en vergroot de mogelijkheid tot het ontstaan van voorvallen.
3. Het kennisniveau van de betrokken personeelsleden ten aanzien van (het gebruik van) de fosfor rookhandgranaat heeft bijgedragen aan het ontstaan van het voorval.

Op basis van deze conclusies komt de Onderzoeksraad tot de volgende aanbevelingen.

1. Evalueer het logistieke proces ten aanzien van munitie tot en met het gebruik bij het Commando Zeestrijdkrachten en de totale defensieorganisatie en borg de veiligheid door het toepassen van controlemomenten.
2. Onderzoek of, gezien de ernst van het voorval, het geconstateerde gebrek aan kennis met betrekking tot munitie breder in de defensieorganisatie voorkomt. Tref maatregelen om de geconstateerde gebreken te verhelpen en in de toekomst te voorkomen.

Ten aanzien van de eerste aanbeveling zal de Defensie Materieel Organisatie een defensiebrede evaluatie van de munitieketen uitvoeren waarbij procedures, taken en verantwoordelijkheden worden gezien. Oktober 2007 wordt de evaluatie gestart.

Ten aanzien van de tweede aanbeveling wordt een plan van aanpak opgesteld waarmee verbetermaatregelen eind 2007 worden geïnitieerd. De volgende aspecten worden daarbij beschouwd.

- De kwalitatieve aspecten munitieveilgheid in de initiële opleidingen
Munitieveilgheid is onderdeel van de initiële opleidingen. Er zal worden gezien of de huidige syllabi voldoen. Indien noodzakelijk zullen verbeteringen ten aanzien van de munitieveilgheid in deze opleidingen worden doorgevoerd.
- De structurele aandacht voor munitieveilgheid
Structurele aandacht voor dit aspect wordt verzekerd door lessen die periodiek worden gegeven voor het bijhouden van de militaire basisvaardigheden. Het onderwerp *ammunition awareness* maakt deel uit van de militaire basisvaardigheden en munitieveilgheid staat hierin centraal. Vanaf 2008 zullen de lessen militaire basisvaardigheden krijgsmachtbreed op jaarlijkse basis worden gegeven.
- Het werken met afwijkende munitiesoorten²
Een inventarisatie hiernaar is klaar. Op basis van deze inventarisatie wordt gezien of de bestaande functieopleidingen voor militairen die met deze afwijkende munitiesoorten werken, voldoen. Verbeteringen worden voor eind 2007 in de opleidingsprogramma's opgenomen.
- Het Klant Service Punt Munitie
De bekendheid van het 'Klant Service Punt Munitie', waar men terecht kan voor vragen over munitie, zal worden vergroot. Tevens zal de (landmacht) instructiekaart 2-25 over munitie herschreven worden waardoor deze voor heel Defensie van toepassing is.

Daarnaast heeft de Commandant Zeestrijdkrachten interne maatregelen afgekondigd om herhaling van een dergelijk voorval te voorkomen. Door de uitgifte van een nieuw voorschrift over munitielogistiek en de aanscherping van het toezicht op de naleving van deze regelgeving is uitvoering gegeven aan de eerste aanbeveling van de Onderzoeksraad.

² Munitiesoorten waarvoor, in aanvulling op de generieke basiskennis, aanvullende specifieke munitiekennis is benodigd.

Veiligheidsmanagementsysteem Defensie

Tot slot informeer ik u over het defensiebrede veiligheidsmanagementsysteem. In diverse kamerbrieven (29200 X, nr.100, 29800 X, nr.64 en 29800 X, nr.106) is u toegezegd dat Defensie met ingang van januari 2007 een certificeerbaar arbomanagementsysteem gaat invoeren. De term 'arbomanagement' wekt de indruk dat dit domein het exclusieve werkterrein is van arbodeskundigen. Dit kan aanleiding geven tot misverstanden. Veiligheid is een ruimer begrip dat onder meer behelst dat het personeel zoveel mogelijk gevrijwaard dient te zijn van risico's bij de uitvoering van de opgedragen taken. De zorg voor veiligheid in deze brede zin zal verder worden geprofessionaliseerd en zodanig in de organisatie worden verankerd, dat veiligheid gestructureerd en op alle niveaus de vereiste aandacht krijgt. Daarom wordt niet meer gesproken over het arbomanagementsysteem, maar over het Veiligheidsmanagementsysteem Defensie (VMS Def).

Het VMS Def is ontwikkeld en certificeerbaar verklaard overeenkomstig de eisen en normen van de OHSAS³ 18001. Met het VMS Def wordt uitvoering gegeven aan de adviezen van:

- de Tijdelijke Commissie Ongevallenonderzoek Defensie;
- de Onderzoeksraad voor Veiligheid;
- de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht.

Momenteel wordt de defensiebrede invoering van het VMS Def voorbereid. Er komt een implementatieteam dat onder andere het noodzakelijke communicatie- en verandertraject gestalte geeft. Hiermee wordt aan de toezegging gestand gedaan om een certificeerbaar, defensiebreed veiligheidsmanagementsysteem in te voeren.

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

³ Occupational Health and Safety Assessment Series